

My a Rusko

podzim 2021

Летние Книжные аллеи

Летние
КНИЖНЫЕ
аллеи

1 МАЯ – 17 СЕНТЯБРЯ
МАЛАЯ КОНЮШЕННАЯ УЛИЦА

КНИЖНАЯ СЕТЬ БУКВОЕД

Касса Касса

Ты
и Книга.
Издательская сеть

Secesní Dům knih je největším knihkupectvím v Rusku a jedním z největších v Evropě.

Ohlasy dějů ruských

První hlubší česko-ruský kontakt?

Jan Rokyta, kazatel Jednoty bratrské, humanista

1570 člen polské delegace k caru Ivanu IV. (Hroznému)

Cíle delegace

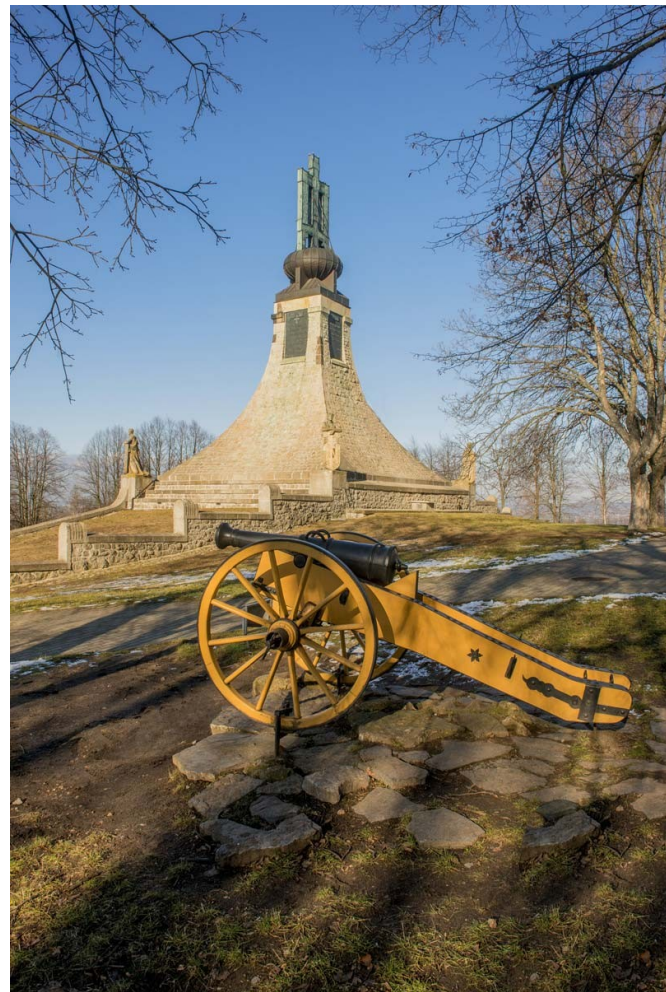
- Sondovat, zda by Ivan nemohl být polským králem (dosavadní král byl bezdětný)
- Získat Ivanovu podporu ve válce s Turky
- Seznámit Ivana se stavem náboženství v Polsku a východní Evropě – svěřeno Rokytovi

Ivanova reakce (nejprve ústní a potom písemná):

Pro mě jsi, Rokyto, kacíř, poněvadž kázání tvé je převrácené a učení křesťanskému naprosto odporné. A nejen jsi kacíř, ale i služebník arcikacířů od ďábla povzbuzený

Napoleonské války,
veliké dubisko Jana Kollára (Slávy dcera)

Jan Kollár

Slávy dcera

Aj, jak pyšně se tvůj zlatověžný
Kreml, Moskvu svatá, blyskoce!
Jak stkví dávno se a vysoce
krásou města celý sever sněžný!

Než hle, sláva, nejprv palác něžný
Rostopšinův ohněm ztroskoce,
potom v celém městě široce
sype jiskry, vatří plamen běžný.

Pověz, medle, matko zlatočelá,
jaké myšlenky tě musely
k takovému skutku pobízeti?

Světlo slepcům rozžati jsem chtěla,
by už přece jednou viděli,
co jsem já a co jsou moje děti.

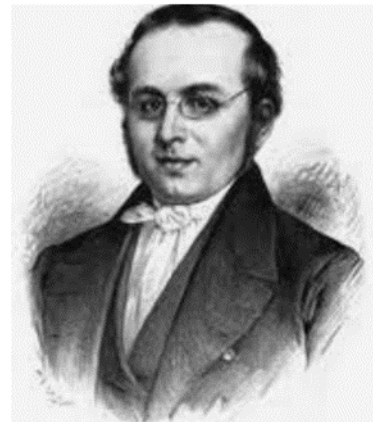
F. L. Čelakovský

Ohlasy písní ruských (Velká panichida)

Ne krupobitím, ani lijavcem
na šírém poli obilí polehlo,
to zatopeno, to rozdrčeno: -
ach, pode Moskvou, pode matičkou,
tam na rovinách, smutných dolinách
mnoho chrabrého vojska ruského,
mnoho vojínstva i francouzského
ku syré zemi hlavou přilehlo,
to rozbodáno, to rozkotáno
ostrými meči, hrotem bodáků
i přívalem kalených koulí.

Vy velké matky věrní synové,
vy milé vlasti obhájcové,
dobrého cara zástupové!
My za tu lásku, za ochotnost
za drahou oběť vašich životů
vám slavili jsme panychidu
jakoužto posud svět nevidal,
a o jaké snad nikdy neslýchal.

Nebylo u nás světla hojného,
nebylo dosti vosku jarého
pro to-li množství duší vašich; -
a my postavili jedno světlo
do toho-li chrámu božího,
jediné světlo – matičku Moskvu,
vám, synům milým, na usmíření
a vrahům našim na pokoření

Slovanské nadšení i deziluze

Karel Havlíček Borovský

1844 dopis při návratu z Ruska

Jsem totiž v stavu a mám chuť dokázat, že Rusové a mutatis mutandis Poláci nejsou naši bratři, jak je jmenujeme, ale mnohem větší nepřátelé a nebezpečnější naší národnosti než Maďaři a Němci. Jazyky jejich a literatury můžeme použít, jak chceme, ale všecko strejčkování s nimi stranou.

1848 článek v Národních novinách

Kdyby Rusko byla země svobodná, konstituční, mohli by Slované rakouští (pro případ rozkladu Rakouska) tak jako Němci, Maďaři a Vlachové bažiti po spojení s rodáky svými, aby jakožto jeden velký národ, jakožto soustátí slovanské čestné a snad nejpřednější místo zaujímali mezi ostatními národy tohoto světa. Ale Rusko jest země despotická a my ostatní svobodní Slované musíme se bohužel tohoto vlastního bratra svého co nejhoršího nepřítele varovati.

1850 článek ve Slovanu (citát?)

„Jsem protivník vší despotie a budu až do poslední krůpěje potu hájit konstituci, ale kdybych se despotie nikterak uvarovati nemohl, jest mi ruská despotie nejmilejší.“

Dopis Františka Palackého do Frankfurtu 1848

Víte, pánové, která mocnost drží veškerý veliký východ našeho dílu světa. Víte, že tato mocnost, již nyní vzrostší u velikost ohromnou, sama sebe a v sobě každého desetiletí větší měrou se sílí a vzmáhá, nežli to dítí se může v zemích západních. Že jsouc ve středu svém nepřístupna skoro každému outoku, stala se již dávno nebezpečnou svým sousedům. I ačkoli mají na půlnoci bránu otevřenou, že vždy přece přirozeným vedena pudem, zvláště na jih rozšiřovali se hleděti bude, že každý krok, kterýž by na této cestě dále učinila kupředu, hrozí během čím dále rychlejším zploditi a založiti universální monarchii, tj. nepřehledné i nevyslovitelné zlé, neštěstí bez míry a hranic, jehož bych já, Slovan, tělem i duší pro dobré lidské neméně těžce želel, byť i tato monarchie prohlašovala se za slovanskou. S touž křivdou jako v Němcích za nepřitele Němcův jmenují a prohlašují mne mnozí v Rusích za nepřitele Rusův. Naopak pozoruji s radostným oučastenstvím každý krok, jež tento velký národ ve svých přirozených mezích kupředu činí po dráze vzdělanosti, však ale že při vši vřelé lásce k národu svému vždy ještě výše cením dobré lidské i vědecké nežli dobré národní, z té příčiny již možnost universální monarchie ruské nemá žádného odhodlanějšího protivníka a odpůrce než mne. Ne proto, že by monarchie byla ruská, ale že by byla universální.

Víte, že na jihovýchodní straně Evropy, podél hranic říše Ruské, přebývají národové mnozí, původem, jazykem, dějinami a mravem znamenitě rozdílní – Slované, Rumuni. Maďaři a Němci, o Řecích, Turcích a Škipetařích ani nemluvic – z nichž žádný sám o sobě není dosti mocen, aby přemocnému sousedu svému na východě odporovati mohl s prospěchem pro vše budoucí časy. Toto mohou jen tehdáž, když je svazek ouzký a pevný bude spojovati všechny v jedno. Pravá životní žíla tohoto potřebného svazku národův jest Dunaj. Oustřední jeho moc nesmí se od řeky této nikdy daleko uchylovati, má-li skutečně vůbec platna býti a zůstati. Zajisté, **kdyby státu rakouského nebylo již odedávna, museli bychom v interesu Evropy, ba humanity samé přičiniti se co nejdříve, aby se utvořil.**

Palacký ve spise *Idea státu rakouského*, 1864

[Provedením dualismu] Slované skutkem prohlášení budou za plémě podřízené a za materiál vlády pro jiné dva národy. My Slované budeme tomu hleděti s upřímnou bolestí vstříc, ale bez bázně. **Byli jsme před Rakouskem, budeme i po něm.**

Poslední slova Františka Palackého, 1874

Řekl jsem, že již nenaději se valné budoucnosti Rakouska, zvláště od té doby, co Němci a Maďaři udělali z něho hrubou despocii plemennou; otázka tedy, co stane se vůbec se Slovaný potud Rakouskými, a zvláště s Čechy, v tom ohledu není bez důležitosti. Nepouštěje se do možností všelikých, jichžto předvídati smrtelníku žádnému nelze, povím z úplného přesvědčení jen tolik, že Čechové, co národ, kdyby upadli v podrobenost a v poddanství buďto Ruské nebo Pruské říše, nikdy by se nespokojili s osudem svým, nikdy by jim nevyšlo z paměti, že dle práva mají od jakživa poddání býti jen sami sobě, tj. své vlastní vládě, svému vlastnímu panovníku. Prušáky, pro jejich germanisační furii, nemohli by pokládati než za ouhlavní nepřátele a vrahy národnosti své. Co do Rusův ale byl by ovšem pravý opak toho; těmto do přirozeným pokrevencům, přátelům a pomocníkům svým, stali by se nejvěrnějšími, ne poddanými, ale spojenci a dle potřeby třeba i předvoji v Evropě.

Co do vlády ruské, nelze tuším posavad mluvit ani o platonické její k Čechům lásce; naopak já nevím o skutcích, kterými by ji byla osvědčila.

Rusko jako osvoboditel i utlačovatel, být s Rusy nebo s Poláky?

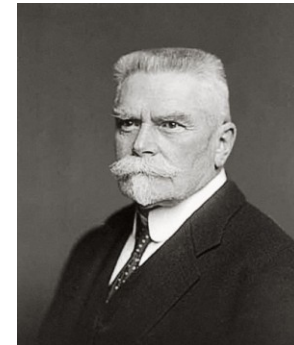
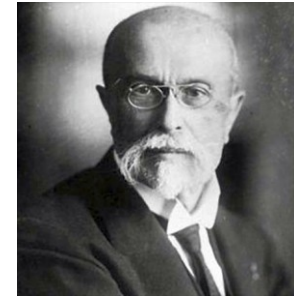
První světová válka, legie, K. Kramář x T.G.Masaryk

ŮČAST ČECHOSLOVÁKŮ VE SVĚTOVÉ VÁLCE.

					
AMERIKA	ANGLIE	SRBSKO	FRANCIE	ITALIE	RUSKO

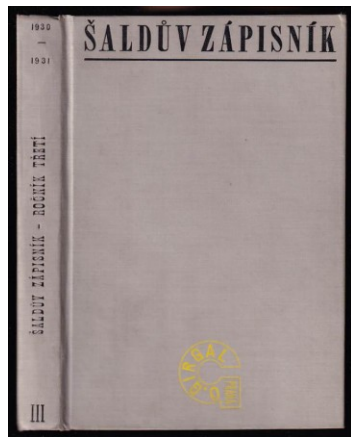
42.404	1.102	1.365	9.957	19.776	71.310
ČECHOSLOVÁKŮ V AMERICKÉ ARMÁDĚ	ČECHOSLOVÁKŮ V ANGLICKÉ ARMÁDĚ	ČECHOSLOVÁKŮ V SRBSKÉ ARMÁDĚ	ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE.		
PO BOKU DOHODY BOJOVALO DOBROVOLNĚ 145614 ČECHOSLOVÁKŮ.					

Ruská revoluce 1917, od iluzí k prozření

Edit. Bedřich Václavek. Lidová kultura. Praha 1936.

(S.K.Neumann, V.Nezval, J.Hora, J.Seifert, K.Toman, J.Kopta, A.Sova).

F. X. Šalda: Věk železa a ohně

Karel Toman

Lenin

Ten den přišel
tak, jako všechny jiné.
Nezhaslo slunce, ale umřel člověk
a že byl velký, zem se zapotácela
jak lodička,
když veslař vyskočí z ní na břeh.

Šírou Rusí
smuteční písně zakvílely
neseny větrem po sněhových pláních,
smuteční písně rozhoupaly srdce milionů
a všichni chudí světa,
i pokorní i mstiví, zaplakali.

Na soud boží
odešel Mikuláš Lenin
v purpurném plášti z lidské krve,
se svatozáří naivních červánků kol hlavy,
provázen modlitbami prostých srdcí
i slinou nenávisti.

Jděte, svědci.
Žalobci, jděte, promluvte. Bůh čeká.
Krev prolil? Vraždil? Ano. Ale vdechl vím
a vdechl život milionům milionů
netečných, tupých
a vrátil lidem radost poslouchati.

Zemi boží
dal těm, krev jejichž nejhojněji pila
od časů pyramid a faraonů.
Slyšíte píseň cepů? To je vděčnost Ruska,
mluvící skromně po mužických humnech
a to je hymnus nad potřeným hladem.

Nic, než symbol,
ikona nová mezi ikonami vesnické chaty,
Mikuláš Lenin vešel v duševní říš ruskou
a do věčnosti bude svítit sloupem ohnivým
všem chudým světa
i pokorným i mstivým.

Od nadšení k desilusi

Leninia

Lodě jdou, stroje jdou,
rotačka, film a vlak,
ulice do prsou
bije nás jako pták,
jako vítr.

Stroje jdou, lidé jdou,
pověz, kam plujeme?
Nohy jdou, světla žhnou,
svět se hnul, plujeme,
pověz kam?

Květ s keře utrhni,
rozluč se s vlastní svou,
smutný zrak odvrhni,
lodě jdou, stroje jdou
do Leninie.

Kde jsi, Leninia?
Kde květ, jenž voní všem?
Rodička Maria
laskavým úsměvem
kde všechny uvítá?

Srdce mé, ty to víš,
lásko má, ty to víš,
práce má, jdi s nimi
v nového světa říš,
do Leninie.

Josef Hora

Deset let

Stojíme u tvého hrobu,
Lenine, Lenine, Lenine,
a v tichu mausolea,
jež chvěje se otázkami,
slyšíme ševel let,
klečících nad tvou rakví.

Šli jsme cestou, jíž šel jsi,
šli jsme a nedošli jsme,
vztahovali jsme ruce
k tvé hvězdě a nedosáhli jsme,
hledali jsme tvé štěstí,
hledali, nenalezli jsme.

To ty jsi, jenž zastavil chvíli,
srazil ji na kolena,
a přinutil ji nésti
rudého jezdce tvých davů.

Ty jsi ten vůdce, jenž zvedl
svou ruku a umlkla děla,
ty jsi ten vůdce, jenž kynul
a zbraně, vypadlé z rukou,
zableskly znovu v mlze
popelavého října.

Chléb skropený potem a krví
šeptá nám na rtech tvé jméno,
slyšíme ho v tmě brázd
i v rachotu lokomotiv.

Nad všemi zeměmi světa
zazářily tvé oči
a roztávaly v úsměv
tvých stepí, jež neznají času.

Neslyšíš v skleněném hrobě
vzdech milionů živých,
poutníků, hledajících
tvou zem, tvou Leninii?

F. X. Šalda: Ve věku železa a ohně, 1936

Dne 25. srpna bylo v Moskvě popraveno celkem 16 soudruhů – sedmnáctý unikl soudu i popravě sebevraždou. Mezi těmi popravenými jsou Zinověv, Kameněv a jiní, vesměs přátelé a soudruzi Leninovi, členové staré leninské gardy, otcové a první vojáci ruské komunistické revoluce. Jako Hitler v Německu 30. června dal vyvraždit své staré legionáře, protože mu neustále jako strašidla stáli v cestě a připomínali něco, co slíbil a nesplnil, jeho starý původní národně-socialistický program, stejně tak nyní zatočil Stalin se starou revoluční historií ruskou. Jenže způsob, jakým tuto vraždu zinscenoval, ta pokrytecká velekomedie „veřejného procesu“, je ještě mnohem odpornější než nahá surová brutalita Hitlerova a musí pobouřit každého, patřič k tomu nebo onomu směru ideovému, k tomu nebo onomu táboru, jen když má v hrudi poslední špetku úcty k člověku.

Snad nikdy nevidělo slunce divadla mučivějšího a zároveň podlejšího. Ti zlomení lidé byli oloupeni o poslední špetku sebevědomí, o poslední potuchu lidské důstojnosti. A takto, nazí a pohanění, byli vydáni posměchu nejen ruského národa, ale i sebe samých. Teprve nyní byl dovršen triumf násilí; dovedlo vyrvat z obžalovaných i nejslabší stín sebeúcty a dovedlo je vrhnout na kolena před páchnoucí sochu Magoga, z bláta a lejna splepenou, a přimět je k tomu, že lízali v psí pokoře zbraň, která je zítra zavraždí. Bylo-li státní nutností zbavit se těchto lidí – ačkoliv v žádnou takovou nutnost v tomto případě nevěřím – dobrá, dejte je popraviti, dejte je zardousiti ve vězení, ale nesehrávejte s nimi tu bezmezně podlou komedii aranžovaného „veřejného procesu“. To byla veřejná usoustavěná lež, to byla služba Dáblu, který se tu chechtal nad poníženou a poplivanou lidskou duší, a ne služba spravedlnosti

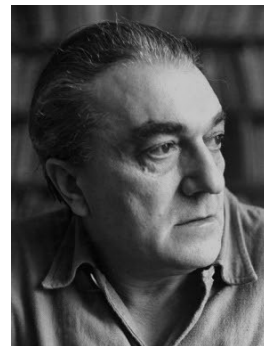
Vladimír Holan 1945

Dík Sovětskému svazu

Mám děkovat. A hlas se chvěje,
chvěje se ale úžasem,
který, ač nebyl bez naděje,
Přec jenom žasne: Přišli sem.
Přišli sem všichni, všichni, v které
věřil náš jazyk v hloubi šeré,
přišel Alešův moloděc.
A touha věků, touha chtící
bratrství všesjednocující
uskutečnila se přec.

Panychida

Ó drahá Rusi, Rusi rodná,
vypilas celou hořkost do dna
a nic je několik mých vět.
Vroucně však říkám zde, kde stojím:
Věchnaja pamjať vsechněm tvojim.
Věchnaja pamjať vsechněm tvojim.
To oni zachránili svět.

Osvobození, reakce básníků.

V. Holan: Rudoarmějci

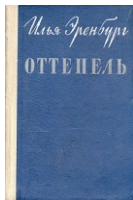
„Padala ve složitost moji složitá jejich prostota“

Období stalinismu

Ohlas „tání“ (I.Erenburg) [1954](#)

Destalinizace
V.Nėkrasov,

Boris Pasternak

J.Jevtušenko

A. Solženicyn

V.Vysockij

Gorbačovova éra (perestrojka a glasnosť)

Náš soused
(původní)

Proč bychom se netěšili.
nevzdychejme jako dřív.
Žije v našem paneláku
jeden soused - to je div.
Nikdy bych to nevěřila,
ani moji sousedé,
co náš soused s
klarinetem
nebo s trubkou dovede.

Časně ráno při budíku
příjemně se nevstává.
Je to mnohem veselejší,
když nám trubka
vyhrává.
Včas mě vždycky k práci
budí,
nezaspím den jediný.
Ani soused nezahálí,
dává žákům hodiny.

Den mi v práci rychle letí,
vracívám se domů v pět.
Zdaleka mě doma vítá
trubka nebo klarinet.
Dokonce i pro penzisty
zábava se našla hned.
Hádají se, zda to hraje
trubka nebo klarinet.

Kdo muziku nemiluje,
kysele se tváří teď.
Zato my už tyhle písně
dovedeme nazpaměť.
Stále víc si na ně
zvykám,
dnes už se mi zdá, že
snad
kdybych trubku
neslyšela,
nemohla bych ani spát.

Edita Pjecha <https://youtu.be/f3X9m5ZV0U>
Эдита Пъеха

(pokrač.) Náš soused JN

Proč najednou zase ticho
ve dne jako v noci je?
V našem domě žije totiž
soudruh od policie.
Rozčilený nad hlukem
rázně dneska pravil: Nět.
Odevzdáš mi trubku, bratře,
odevzdáš i klarinet.

Neotálej, chuligáne,
sic ti slibuji, že hned
si tu s tebou pohovoří
pistole a kulomet.
Co měl chudák chlapec dělat?
Povídá: Tak si je vem.
Ale my už jeho písně
nikdy nezapomenem.

Pozdě v noci otrávení
uleháme ke spaní.
Ticho překáží nám v práci,
ba i spánek zahání.
Kde je klarinet a trubka?
Vzpomínka nás zabolí.
Soudruh policajt je hlídá,
pod hlavou má pistoli.

Však mu jednou v noci dveře
vypáčíme heverem
a pak klarinet i trubku
policajtům seberem.
Do života se nám vrátí
štěstí, láska, naděje,
a když budem ráno vstávat,
klarinet nám zapěje.

Стараясь о счастье
других, мы находим
свое собственное

Платон

Арт-объект Музея Эмоций «Ромашки»
Автор: Алексей Сергиенко

